

TILLEGG 4 TIL VEDLEGG VII

NORGE – LISTE OVER SPESIFIKKE FORPLIKTELSER OMTALT I ARTIKKEL 3.16

Unntatt dersom annet er omtalt, klassifiseringen av tjenestesektorene er basert på De Forente Nasjoners forløpige produktklassifisering ("Provisional Central Product Classification") fra 1991 og rekkefølgen reflekterer sektorklassifiseringslisten i GATS, inntatt i WTO dokument MTN.GNS/W/120, av 10. juli 1991.

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
I. HORIZONTAL FORPLIKTELSER			
ALLE SEKTORER INKLUDERT I DENNE BINDINGSLISTEN Alle sektorer: Etablering - generelle godkjennings- prosedyrer for ervervelser Alle sektorer: Behandling av filialer og agenturer	3) Ingen	3),4) En utenlandsk statsborger som kjøper eller leier fast eiendom som fritidseiendom, må søke om konsesjon dersom statsborgeren verken bor i Norge eller har bodd i Norge i minst fem år. 3) Behandling som gis til datterselskaper av selskaper fra tredjeland, som er etablert i samsvar med lovgivningen i en EØS-medlemsstat, og som er registrert eller har sin hovedadministrasjon eller sitt hovedkontor i en EØS-medlemsstat, kan ikke utvides til filialer eller agenturer etablert i en EØS-medlemsstat av selskaper fra tredjeland.	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
Alle sektorer: Etablering av juridiske personer – aksjeselskaper, stiftelser	3) Ingen	Mindre fordelaktig behandling kan gis datterselskaper av selskaper fra tredjeland, som er etablert i samsvar med lovgivningen i en EØS-medlemsstat, og som bare er registrert på en EØS-medlemsstats territorium, unntatt dersom selskapet kan vise til at det har en reell og vedvarende tilknytning til økonomien i en av medlemsstatene i EØS. 3) Daglig leder i et aksjeselskap, og minst halvparten av medlemmene av styret og bedriftsforsamlingen må være bosatt i Norge, unntatt dersom Nærings- og handelsdepartementet gjør unntak i hvert individuelle tilfelle. Disse kravene kommer ikke til anvendelse for statsborgere av stater som er part i EØS-avtalen, dersom disse er bosatt i en EØS-stat.	
Alle sektorer: Subsidier (Spørsmålet om en definisjon av subsidier gjenstår i sammenheng med forhandlingene under Artikkel XV i GATS)	1) Ubundet 2) Ubundet 3) Ingen	1) Ubundet 2) Ubundet 3) Berettigelse til subsidier kan begrenses til juridiske personer etablert i Norge. Ubundet for subsidier til forskning og utvikling og for utdanningstjenester som fører fram til offentlig godkjente eksamener og /eller grader. 4) Subsidier som er tilgjengelige for fysiske personer kan være forbeholdt norske borgere.	
Alle sektorer: Personbevegelighet	4) Ingen	4) Ubundet, med unntak av midlertidig opphold for kategoriene A, B og C nedenfor. I disse tilfellene vil det ikke bli foretatt noen vurdering av markedsbehovet.	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
	A. Ledere, mellomledere og spesialister når disse forflyttes innen samme selskap, og det er dette selskapet som er tjenesteyteren. Midlertidig innreise, opphold og arbeid begrenset til en fireårsperiode. Toppledere/mellomledere – personer som arbeider i ledende stillinger innenfor en juridisk person, og som, på grunnlag av generelt tilsyn eller ledelse i første rekke fra styret, aksjonærene eller tilsvarende organers side, primært har ansvaret for ledelsen av foretaket. Dette inkluderer: - ledelse av foretaket eller en avdeling eller underavdeling i foretaket, - tilsyn med og kontroll av arbeid som utføres av andre ansatte i ledende, faglige eller administrative stillinger, - personlig fullmakt til å ansette og si opp arbeidstakere eller anbefale ansettelse, oppsigelse eller andre personaltiltak. Spesialister – personer som arbeider innenfor en juridisk person og som innehar spesialkunnskaper som er absolutt nødvendige for foretakets tjenester, forskningsutstyr, teknikker eller ledelse. Når det vurderes hvorvidt slike kunnskaper foreligger, vil det bli tatt hensyn ikke bare til kunnskap som gjelder foretaket, men også til hvorvidt personen innehar kvalifikasjoner på et høyt nivå vedrørende en type arbeid eller yrke som krever særlige fagkunnskaper, inkludert medlemskap i en godkjent yrkesorganisasjon.		

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
	B. Forretningsreisende. Midlertidig innreise, opphold og arbeid begrenset til en periode på tre måneder. Forretningsreisende - a) Personer som representerer en tjenesteyter, og som søker midlertidig adgang med det formål å forhandle om eller inngå avtale om salg av tjenester for vedkommende tjenesteyter, under forutsetning av at representantene ikke selv beskjeftiger seg med direkte salg til publikum eller med selve tjenesteytingen. b) Personer som arbeider i ledende stillinger, slik dette defineres ovenfor, innenfor en juridisk person, og som har ansvaret for etablering i Norge av en kommersiell tilstedeværelse for en tjenesteyter fra en annen part, under forutsetning av at: - representantene ikke beskjeftiger seg med direkte salg eller tjenesteyting, og - tjenesteyteren ikke har andre representanter, filialer eller datterselskaper i Norge. C. Midlertidig opphold for fysiske personer som yter tjenester uten å være ansatt i en juridisk person som har kommersiell tilstedeværelse i Norge. Adgangen gjelder på følgende vilkår: - Den midlertidige innreisen og oppholdet skal begrenses til tre måneder i løpet av en tolv måneders-periode, eller til kontraktens varighet hvis denne opphører før de tre månedene er gått.		

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
	- Forpliktelsen gjelder bare den tjenesteaktiviteten som er omfattet av kontrakten. Den gir ikke adgang til å utøve profesjonen som sådan. - Arbeidstillatelse må være anskaffet. Arbeidstillatelse vil bli gitt fysisk person som anses å være fagutdannet på høyere nivå eller å ha spesielle kvalifikasjoner. Under oppholdet i Norge må han/hun være ansatt av tjenestemottakeren. Det er et vilkår at kompetansen anses som nødvendig for tjenestemottakeren. Dersom det er tydelig at det vil være permanent behov for slik arbeidskraft, eller det er gitt arbeidstillatelse for samme type arbeid for samme tjenestemottaker i løpet av de siste seks månedene, skal det ikke gis arbeidstillatelse. - Alle vilkår vedrørende innreise, opphold, lønn, arbeidsvilkår og trygdeytelser skal fortsatt gjelde.		

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
II. SEKTORSPESIFIKKE FORPLIKTELSER			
1. FORRETNINGSTJENESTER			
A. Yrkestjenester			
a) Juridiske tjenester – rettshjelp i fremmed rett (berørte deler av CPC 861)	1) Ingen 2) Ingen 3) Advokaten er personlig ansvarlig for sin virksomhet. Det er bare mulig å eie andeler i og/eller være styremedlem i et norsk advokatselskap dersom man utøver en vesentlig del av sin yrkesaktivitet i selskapets tjeneste. 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Utenlandske advokater kan etter søknad gis tillatelse til å yte rettshjelp i fremmed og internasjonal rett. Visse restriksjoner mht. samarbeid med norske advokater som følge av lovgivning om hvordan norske advokaters virksomhet kan organiseres. 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser.. Som for 3), men ingen restriksjoner mht. rettshjelp på rent tilfeldig basis.	
b) Regnskaps-, revisjons- og bokføringstjenester (CPC 862)			
- Revisjonstjenester utført av registrerte og statsautoriserte revisorer	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser.	1) Ubundet 2) Ingen 3) Det kreves offentlig autorisasjon basert på norsk eksamen og to års praksis i Norge. Revisjonsberetninger må skrives på norsk. Det kreves fast bopel i Norge. 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser. Som 3).	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
- Regnskaps- og bokføringstjenester	1) Regnskapsføringen skal skje i Norge. Kongen kan bestemme at regnskapsføringen kan skje i utlandet. 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser. For autoriserte regnskapsførere kreves det fast bopel i Norge og minst to års praksis i Norge i løpet av de foregående fem år.	
c) Skatterådgivningstjenester (CPC 863)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser.	
d) Arkitekttjenester (CPC 8671)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser.	
e) Ingeniørtjenester (CPC 8672)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser.	
f) Integrerte ingeniørtjenester (CPC 8673)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser.	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
g) Byplanlegging og landskapsarkitekt-tjenester (CPC 8674)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser.	
h) Medisinske og tannmedisinske tjenester (CPC 9312)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Må oppnå norsk autorisasjon/lisens. Krav: Må ha bestått eksamen, som er godkjent som tilsvarende nivå som den norske eksamen, eller må på annen måte dokumentere innehav av den nødvendige kompetanse. Må i tillegg bestå eksamen i visse nasjonale emner (kurs og eksamener holdes på norsk). Legejournaler skal være på norsk. 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser. Som for 3).	
i) Veterinærtjenester (CPC 932)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser. Utenlandske eksamener som gir likeverdig kompetanse kan bli godkjent.	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
j) Fødselshjelp og tilhørende tjenester, sykepleietjenester, fysioterapi og paramedisinske tjenester (CPC 93191)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser. Må oppnå norsk autorisasjon/lisens. Krav: Må ha bestått eksamen, som er godkjent som tilsvarende nivå som den norske eksamen, eller må på annen måte dokumentere innehav av den nødvendige kompetanse. Må i tillegg bestå eksamen i visse nasjonale emner (kurs og eksamener holdes på norsk). Legejournaler skal være på norsk..	
B. Datatjenester og tilhørende tjenester			
a) Konsulentttjenester knyttet til installasjon av maskinvare (CPC 841)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
b) Tjenester i tilknytning til implementering av programvare (CPC 842)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
c) Databehandling (CPC 843)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
d) Databasetjenester (CPC 844)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
e) Vedlikehold og reparasjon av kontorutstyr, herunder datautstyr (CPC 845, CPC 849)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
C. Forsknings- og utviklingstjenester			
b) FoU-tjenester innen samfunnsvitenskapelige og humanistiske felt (CPC 852)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
D. Tjenester knyttet til fast eiendom			
b) Tjenester knyttet til fast eiendom som utføres mot fast godtgjørelse eller etter avtale (CPC 822)			
- Eiendomsmeglerfirma	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser. Utdanning/eksamen fra utlandet kan godkjennes etter søknad.	
- Eiendomsmegler	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i del I – horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i del I – horisontale forpliktelser. Utdanning/eksamen fra utlandet kan godkjennes etter søknad.	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
E. Utleie/leasing-tjenester uten operatør			
a), b), c) Vedrørende skip ¹ , luftfartøyer, annet transportmateriell (CPC 83102, CPC 3103, CPC 83104, CPC 83105)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen, med unntak av følgende: For å kunne bli registrert i det norske luftfartsregister, må et luftfartøy være eid av norske statsborgere eller av norske juridiske personer. 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
c) Bilutleie (CPC 83101)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
d) Knyttet til annet maskineri og utstyr (CPC 83106-83109)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
F. Andre forretningstjenester			
a) Reklametjenester (CPC 871)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	

¹ Vilkår for registrering av skip i de norske skipsregistre (NIS og NOR) er beskrevet i avsnitt 11 A: Sjøtransport.

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
b) Markedsundersøkelser og meningsmålinger (CPC 864)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
c), d) Ledelse og administrative tjenester (inkludert konsulenttjenester) (CPC 865, CPC 866)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
e) Teknisk testing og analyse (CPC 8676), unntatt offentlige tjenester som lovpålagt klassifisering av skip og flytende innretninger registrert i NIS og NOR	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
f) Rådgivende tjenester og konsulenttjenester innenfor landbruk, jakt og skogbruk (vedrører deler av CPC 881)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
g) Rådgivende tjenester og konsulenttjenester innenfor fiske (vedrører deler av CPC 882)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
h) Tjenester knyttet til bergverk (CPC 883+5115)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
i) Rådgivningstjenester knyttet til industri-produksjon (CPC 884, CPC 885)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
k) Arbeidsformidling - Rekruttering og formidling av personell (innlendinger og utlendinger med arbeidstillatelse) (angjeldende deler av CPC 872)	1) Ingen, unntatt når aktiviteten er innrettet for å finne sted i Norge, da bestemmelsene nevnt under 3) kommer til anvendelse. 2) Ingen 3) Det er ikke adgang til å kreve betaling av arbeidssøkere for arbeidsformidlingstjenester. 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
- Lederutvelgelse og lederrekruttering (CPC 87201)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
l) Etterforsknings- og sikkerhetsvirksomhet (CPC 873)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Daglig leder må være norsk statsborger bosatt i Norge. 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser. Som pkt. 3).	
m) Tilhørende tekniske og vitenskapelige rådgivningstjenester (CPC 8675)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
n) Vedlikehold og reparasjon av utstyr (omfatter ikke skip, fly eller annet transportmaterieell) (CPC 633 og CPC 8861-8866)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
o) Renhold av bygninger (CPC 874)	1) Ubundet* 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ubundet* 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
p) Fotograferingsvirksomhet (CPC 875)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	

* Ubundet - teknisk ugjennomførbart

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
q) Emballeringstjenester (CPC 876)	1) Ubundet* 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ubundet* 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
r) Trykking og publisering (CPC 88442)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
s) Konferanse- og messetjenester (CPC 87909)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
t) Andre			
- Utstillingstjenester (deler av CPC 87909)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
- Interiørdesign (angjeldende deler av CPC 87907)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
- Oversettelse og tolketjenester, unntatt statsautoriserte translatører (deler av CPC 87905)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
2. KOMMUNIKASJONS-TJENESTER			
B. Kurertjenester (CPC 7512)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen restriksjoner unntagen for det som er spesifisert for transporttjenester. 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
C. Teletjenester			
a) Taletelefoni	1) Ingen	1) Ingen	
b) Pakkesvitsjet dataoverføring	2) Ingen	2) Ingen	
c) Linjesvitsjet dataoverføring	3) Ingen	3) Ingen	
d) Telekstjenester	4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
e) Telegrafitjenester			
f) Telefakstjenester			
g) Leide samband			
o) Annet			
- Mobile og personlige teletjenester og systemer			

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
- Verdiøkende tjenester (omfatter ikke taletelefoni, telegraf og teleks, pakke- og linjesvitsjede datatjenester, mobiltelefoni, personsøktjenester og satellittjenester)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
3. BYGG OG ANDRE RELATERTE INGENIØRTJENESTER			
A. Generell konstruksjon (CPC 512)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
B. Generelt ingeniørarbeid (CPC 513)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
C. Installasjon og montering (CPC 514, CPC 516)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser. For installasjonsarbeider o.l. innenfor elektrisitet, rørleggervirksomhet og vvs kan utenlandske eksamener bli godkjent etter en konkret vurdering fra sak til sak.	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
D. Byggferdigstillelse (CPC 517)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
E. <u>Andre</u> - Forarbeider på byggetomter (CPC 511) - Bygningsarbeid for spesialyrker (CPC 515) - Utleietjenester knyttet til utstyr for bygging/riving av bygninger/ingeniørarbeid, med operatør (CPC 518)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
4. DISTRIBUSJONS- TJENESTER Førstehåndsomsetning av rå fisk og privat import av alkohol er unntatt			
A. Kommisjonsagenttjenester (CPC 621) (Handel med våpen, alkohol og farmasøytiske produkter unntatt)	1) Ingen, unntatt ubundet for elektrisitet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen, unntatt ubundet for elektrisitet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
B. Grossistforretninger (CPC 622) (Import og handel med våpen og farmasøytiske varer unntatt)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
C. Detaljvarehandel (CPC 631+632+6111+6113+6121) (Handel med farmasøytiske varer, alkohol og våpen unntatt)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
D. Franchising (CPC 8929)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
5. UTDANNINGSTJENESTER			
Utdanningstjenester som fører fram til offentlig godkjente eksamener og/eller grader	1) Som for 3) 2) Ingen 3) Utdanning på grunnskolens og den videregående skoles nivå er offentlige tjenesteytelser. Stiftelser og andre juridiske enheter kan gis godkjenning til å tilby supplerende parallell eller særskilt utdanning	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen	
- Tjenester innenfor grunnskolens barnetrinn og ungdomstrinn	4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser. Lærerutdanning fra utlandet kan godkjennes, og det må avlegges en tilleggsprøve.	
- Tjenester innenfor videregående opplæring			
- Tjenester innenfor høyere utdanning			
- Voksenopplæring			
Utdanningstjenester som ikke fører fram til offentlig godkjente eksamener og/eller grader	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
6. MILJØTJENESTER Med unntak av offentlige oppgaver som enten eies og drives eller utføres på oppdrag av lokale, regionale eller statlige myndigheter.			
A. Avløpstjenester (CPC 9401)	1) Ubundet, unntatt rådgivningstjenester 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ubundet, unntatt rådgivningstjenester 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
B. Håndtering av fast/farlig avfall - Avfallshåndteringstjenester (CPC 9402) - Renhold og lignende tjenester (CPC 9403)	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
C. Beskyttelse av luften og klimaet - Reduksjon av avgasser og andre utslipp og forbedring av luftkvaliteten (CPC 94040)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
D. Behandling og rensing av jord og vann - Behandling og rensing av forurenset grunn og vann (del av CPC 94060)	1) Ubundet, unntatt rådgivningstjenester 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ubundet, unntatt rådgivningstjenester 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
E. Støy- og vibrasjons-reduksjon - Støyreduksjonstjenester (CPC 94050)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
F. Beskyttelse av det biologiske mangfold og landskapet - Natur- og landskapsbeskyttelse (del av CPC 9460)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
G. Andre miljø- og støttetjenester - Andre miljøtjenester som ikke er klassifisert andre steder (CPC 94090)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
7. FINANSIELLE TJENESTER i. Norge påtar seg forpliktelser i forbindelse med finansielle tjenester i samsvar med "Forståelsen om forpliktelser innen finansielle tjenester" (Forståelsen) i WTO-avtalen om handel med tjenester (GATS). ii. Forpliktelser med hensyn til markedsadgang i forhold til ytelsesmåte 1) og 2) får anvendelse på transaksjoner angitt i henholdsvis punkt B.3 og B.4 i Forståelsens avsnitt om markedsadgang. iii. Restriksjoner og begrensninger oppført i listen under ytelsesmåte 1) får anvendelse på reguleringsmessige tiltak rettet mot utenlandske finansielle tjenesteytere som er etablert utenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet. Begrensningene som er oppført i listen under ytelsesmåte 2) får anvendelse på reguleringsmessige tiltak rettet mot forbrukere av finansielle tjenester som er bosatt i Norge. iv. Følgende restriksjoner og begrensninger gjelder:			

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
A. Forsikringsvirksomhet og forsikringsrelaterte tjenester	1) I tillegg til tjenester oppført i paragraf B.3 a) i Forståelsen, kan utenlandske forsikrings-selskaper tilby forsikring knyttet til passasjerskip (inkludert cruise-skip), havgående fiskefartøy, undersøkelses-virksomhet til havs eller forsikringsavtaler med innenlandske selskaper hvor virksomheten utgjør minst 10 årsverk, eller som har en årlig omsetning over en bestemt terskelverdi. I 2005 var denne terskelverdien 50 millioner kroner. Forsikringsselskaper som ikke er etablert i Norge må yte tjenestene angitt ovenfor og i punkt B.3(a) i Forståelsen gjennom en forsikringsmegler som er godkjent i Norge. 2) Ingen 3) For datterselskaper eller filialer av finans-institusjoner som ikke er hjemmehørende i Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet, kreves det at livsforsikring, skadeforsikring og kredittforsikring drives i atskilte enheter. Forsikringsselskaper som er hjemmehørende i Norge, kan bare organiseres som aksjeselskaper eller gjensidige selskaper. Forsikringsmeglerforetak som er hjemmehørende i Norge, kan bare organiseres som aksjeselskaper. 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) For gjensidige forsikringsselskaper må daglig leder, minst halvparten av styremedlemmene og halvparten av medlemmene i bedriftsforsamlingen ha fast bopel i Norge. Dette kravet gjelder ikke for borgere av stater som er med i Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet, når disse er bosatt i en slik stat. Finansdepartementet kan gjøre unntak fra disse reglene. 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
B. Bankvirksomhet og andre finansielle tjenester (unntatt forsikring)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen enkeltinvestor eller samarbeidende gruppe av investorer kan erverve eller inneha mer enn ti prosent av aksjekapitalen eller av stemmene i et verdipapirregister. For norske oppgjørssentraler er eierskapsbegrensningen 20 prosent. Verdipapirregistre og oppgjørssentraler må organiseres som aksjeselskaper Forretningsbanker, verdipapirregister, fondsmeglerforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond som er hjemmehørende i Norge, må organiseres som aksjeselskaper. 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) I sparebanker og finansieringsforetak som ikke er organisert som aksjeselskaper, må medlemmer av beslutningsorganer være borgere av stater som er med i Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet, og ha fast bopel i en slik stat. Finansdepartementet kan gjøre unntak fra disse reglene. 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
9. TURISME OG REISELIVSTJENESTER A. Hotell og restauranter Hotell, campingplasser og annen kommersiell innkvartering, restauranter, caféer, pubs, barer (CPC 641, CPC 642, CPC 643) B. Reisebyrå og turoperatørtjenester (CPC 7471) C. Turistguide-tjenester (CPC 7472)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser 1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser 1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser 1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser 1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
10. TJENESTER I TILKNYTNING TIL FRITID, KULTUR OG IDRETT B. Nyhetsbyråer (CPC 962)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
11. TRANSPORTTJENESTER A. Sjøtransport Internasjonal sjøtransport (gods og passasjerer) (CPC 7211 og 7212 og CPC 7213 der de kommer til anvendelse) Internasjonal slepe- og bukseringsvirksomhet (del av CPC 7214) Unntatt innenriksfart (1) og innenriks sleping og buksering	1) Ingen 2) Ingen 3) a) Skip i det norske ordinære skipsregisteret (NOR): Skipene må eies av EØS-statsborgere, eller av et EØS-selskap der EØS-statsborgere eier minst 60 prosent av kapitalen. Det kan gjøres unntak fra 60-prosentregelen. b) Skip i Norsk internasjonalt skipsregister (NIS): Ingen c) Andre former for etablering (2): Ingen	1) Ingen 2) Ingen 3) a) NOR: Når det skipseiende selskap er et selskap med begrenset ansvar, må det ha hovedkvarter i EØS-området. Flertallet av styremedlemmene, inkludert formannen, må være EØS-statsborgere bosatt i EØS-området, og de må ha vært bosatt i EØS-området i de foregående to år. b) NIS: Skip der mer enn 40 prosent er eid av interesser utenfor EØS, må ha en driftsfunksjon i Norge. Det kan drives av et norsk rederi med hovedkontor i Norge, eller av et norsk driftsselskap. Hvis skipet er registrert direkte i NIS av et utenlandsk selskap, stilles det krav om en EØS-representant. Representanten må være bosatt i Norge og ha fullmakt til å ta imot søksmål på vegne av eieren. c) Andre former for etablering (2): Ingen	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
	4) a) Mannskap på NOR-skip: Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser b) Mannskap på NIS-skip: Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser c) Personell på land: Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	4) a) Mannskap på NOR-skip: Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser b) NIS: Ingen, unntatt for kapteinen, som må være norsk. Det kan gjøres unntak fra denne regelen. c) Personell på land: Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
Innenriks sjøtransport av gods (del av CPC 7212), begrenset til følgende tjenester: - Tilbringertjenester knyttet til internasjonale laster - Transport av tomme containere for internasjonal handel - Sjøtransport knyttet til petroleumsleting og -utvinning	1) Ubundet 2) Ingen 3) a) Skip i det norske ordinære skipsregisteret (NOR): Skipene må eies av EØS-statsborgere, eller av et EØS-selskap der EØS-statsborgere eier minst 60 prosent av kapitalen. Det kan gjøres unntak fra 60-prosentregelen. b) Andre former for etablering (2): Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ubundet 2) Ingen 3) a) NOR: Når det skipseiende selskap er et selskap med begrenset ansvar, må det ha hovedkvarter i EØS-området. Flertallet av styremedlemmene, inkludert formannen, må være EØS-statsborgere bosatt i EØS-området, og de må ha vært bosatt i EØS-området i de foregående to år. b) Andre former for etablering (2): Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
Innenriks sleping og buksering, inkludert ankerhåndtering, tilknyttet petroleumsleting og -utvinning (del av CPC 7214)	1) Ubundet 2) Ingen 3) a) Skip i det norske ordinære skipsregisteret (NOR): Skipene må eies av EØS-statsborgere, eller av et EØS-selskap der EØS-statsborgere eier minst 60 prosent av kapitalen. Det kan gjøres unntak fra 60-prosentregelen. b) Andre former for etablering (2): Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ubundet 2) Ingen 3) a) NOR: Når det skipseiende selskap er et selskap med begrenset ansvar, må det ha hovedkvarter i EØS-området. Flertallet av styremedlemmene, inkludert formannen, må være EØS-statsborgere bosatt i EØS-området, og de må ha vært bosatt i EØS-området i de foregående to år. b) Andre former for etablering (2): Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
Tjenester tilknyttet sjøtransport:			
- Håndtering av last (3)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser.	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
- Lagrings- og lagertjenester (CPC742), tollklareringstjenester (4), containerdepot-tjenester (5)	1) Ubundet* 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ubundet* 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	

* Ubundet - teknisk ugjennomførbart

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
- Skipsagenturtjenester (6), spedisjonstjenester (7)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser.	
- Andre tilknyttede støttetjenester til transportvirksomhet (8)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
Tilknyttede tjenester som rederier og skip må ha tilgang til:			Følgende tjenester gjøres tilgjengelig for leverandører av internasjonale sjøtransporttjenester på rimelige og ikke-diskriminerende vilkår: 1. Lostjenester. 2. Slepe- og taubåtassistanse 3. Provisjonering og bunkring av drivstoff og vann 4. Levering av avfall og ballast 5. Havnekaptein-tjenester 6. Navigasjonshjelpemidler 7. Landbaserte driftstjenester som er avgjørende for drift av skip, herunder kommunikasjoner, vann og elektrisitet 8. Nødreparasjonsanlegg og -utstyr 9. Tjenester knyttet til oppankring, kaiplass og fortøyning

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
			10. Containerhåndtering, lagrings- og lagertjenester, godtransport. Der hvor vei, jernbane, kystskipsfart og lignende tilknyttede tjenester ellers ikke er dekket av denne bindingslisten, skal en multimodal transportoperatør ha adgang til å leie, låne eller befrakte lastebiler, jernbanevogner og lignende utstyr, for å kunne videretransportere internasjonale laster som kommer sjøveien, eller ha tilgang til bruk av slik transport for å kunne tilby multimodale transporttjenester

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
C. Lufttransporttjenester (definisjoner av tjenestene er å finne i Lufttransportvedlegget)			
- Edb-baserte reservasjonssystemer (CRS)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ubundet vedr. morselskap eller deltagende selskapers forpliktelser overfor et CRS kontrollert av et luftfartsselskap fra ett eller flere tredjeland. 2) Ingen 3) Ubundet vedr. morselskap eller deltagende selskapers forpliktelser overfor et CRS kontrollert av et luftfartsselskap fra ett eller flere tredjeland. 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
- Salg og markedsføring av lufttransporttjenester	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ubundet for salg gjennom CRS av lufttransporttjenester som utføres av CRS-morselskapet. 2) Ingen 3) Ubundet for salg gjennom CRS av lufttransporttjenester som utføres av CRS-morselskapet. 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
- Reparasjon og vedlikehold av luftfartøy	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
- Bakketjenester	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen, bortsett fra at tjenestekategoriene avhenger av flyplassens størrelse. Antallet tjenesteytere på hver flyplass kan være begrenset på grunn av plassmangel, og det kan være begrenset til et minimum på to av andre grunner. Ikke-diskriminerende forhånds-godkjenning kan gjelde. 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
E. Jernbanetransporttjenester			
c) Skiftetjenester (CPC 7113)	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
d) Vedlikehold og reparasjon av jernbanemateriell (CPC 8868) ²	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
e) Støttetjenester for jernbanetransport (CPC 743)	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	

² De nevnte tjenestene utgjør bare en del av det totale spekteret av aktiviteter som omfattes av CPC-forståelsen.

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
F. Veitransporttjenester			
a), b) Passasjer- og godstrafikk (CPC 7121, CPC 7122, CPC 7123, ikke inkludert kabotasje)	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen, unntatt for passasjertransport, der rutetrafikk og pendeltjenester forutsetter en vurdering av markedsbehov basert på trafikkriterier 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
e) Støttetjenester for veitransport (CPC 744)	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ubundet 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
G. Rørledningstransport			
- Oppstrøms rørlednings- transport av olje og naturgass fra offshore-felt. Omfatter ikke sentral nettverkskontroll og overvåking (aktuelle deler av CPC 71310)	1) Ingen 2) Ingen 3) Ubundet 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ingen 2) Ingen 3) Ubundet 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	

Måter å yte tjenester på: 1) Grenseoverskridende ytelser 2) Forbruk i utlandet 3) Kommersiell tilstedeværelse 4) Fysiske personers tilstedeværelse

Sektor eller undersektor:	Restriksjoner på markedsadgang	Restriksjoner på nasjonal behandling	Tilleggsforpliktelser
H. Tjenester i tilknytning til alle typer transport			
a) Håndtering av last (CPC 741)	1) Ubundet* 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ubundet* 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	
b) Lagrings- og lagertjenester (CPC 742)	1) Ubundet* 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	1) Ubundet* 2) Ingen 3) Ingen 4) Ubundet, unntatt som angitt i avsnittet om horisontale forpliktelser	

* Ubundet - teknisk ugjennomførbart

VEDLEGG

MERKNADER TIL SJØTRANSPORT

“Rimelige og ikke-diskriminerende priser og betingelser” betyr i forhold til multimodale transport-operasjoner at multimodale operatører har muligheten til å sørge for videreforsendelse av varer uten unødig opphold og med prioritet foran andre varer som har ankommet havnen på et senere tidspunkt. Med ”multimodal transportoperatør” menes den person som et konnossement, et multimodalt transportdokument eller annen type dokument som innebærer at det foreligger en kontrakt om en multimodal transport, utstedes på vegne av, og som er ansvarlig for transporten av varer i samsvar med fraktekontrakten.

1. “Innenriksfart” defineres som sjøtransport av varer og passasjerer mellom havner i Norge, inkludert lokaliteter på kontinentalsokkelen hvor det letes etter eller utvinnes petroleum.

2. Med “andre former for etablering” for levering av internasjonale skipsfartstjenester menes at tilbydere av internasjonale sjøtransporttjenester fra andre medlemsland har muligheten til å utføre lokalt alle aktiviteter som er nødvendige for å levere kundene delvis eller fullt ut integrerte transporttjenester, der sjøtransport utgjør en vesentlig del. (Denne forpliktelsen skal imidlertid ikke forstås slik at den begrenser på noen måte de forpliktelser som er inngått for levering av tjenester over landegrensene - leveringsmåte 1).

Disse aktivitetene omfatter, men er ikke begrenset til:

- a) markedsføring og salg av sjøtransport og relaterte tjenester gjennom direkte kontakt med kundene, fra tilbudsfasen til fakturering, der disse tjenestene opereres eller tilbys av tjenesteleverandøren selv eller av tjenesteleverandører som tjenesteselgeren har etablert et løpende forretningsforhold med,
- b) oppkjøp på egne vegne eller på vegne av kunder (og videresalg til deres kunder) av transporttjenester og relaterte tjenester, herunder transporttjenester innenlands med alle transportmidler, særlig på innenlandske vannveier og per vei og jernbane, som er nødvendig for å kunne tilby integrerte transporttjenester,
- c) utferdigelse av dokumentasjon i forbindelse med transportdokumenter, tolldokumenter eller andre dokumenter vedrørende den transporterte varens opprinnelse og karakteristika,
- d) levering av forretningsinformasjon på ulike måter, herunder via edb-baserte informasjonssystemer og elektronisk utveksling av data (underlagt bestemmelsene i vedlegget om telekommunikasjon),
- e) inngåelse av eventuelle forretningsavtaler med lokalt etablerte spedisjonsfirma (inkludert deltagelse som aksjonær) og ansettelse av lokalt rekruttert personell (eller eventuelt utenlandsk personell, med forbehold for den horisontale forpliktelsen om bevegelighet for personell),
- f) opptreden på vegne av selskapene med organisering av skipsanløp eller mottak av last, når det er påkrevd.

3. “Håndtering av last” er oppgaver som utføres av laste- og losseselskaper, inkludert terminaloperatører, men inkluderer ikke de direkte aktivitetene som utføres av havnearbeidere, når denne arbeidsstyrken er organisert uavhengig av laste- og losseselskapene eller terminalselskapene. Oppgavene som er dekket inkluderer organisering og tilsyn med:

- lasting og lossing av skip
- surring og løsing av last
- mottak/levering og oppbevaring av gods før avskipping og etter mottak.

4. “Tollklareringstjenester” (alternativt “tollmeglertjenester”) er virksomhet som består i å ordne tollformaliteter på en annen parts vegne i forbindelse med import, eksport eller transitt av last, enten denne tjenesten er hovedaktiviteten til tjenesteleverandøren eller et vanlig tillegg til hovedvirksomheten.

5. “Containerdepot-tjenester” er virksomhet som består i å lagre containere, enten i havneområdet eller inne i landet, slik at de kan fylles/tømmes, repareres og klargjøres for avskipping.

6. “Skipsagenturtjenester” er virksomhet som består i å representere innen et gitt geografisk område, som agent, forretningsinteressene til en eller flere skipslinjer eller rederier for følgende formål:

- markedsføring og salg av sjøtransport og relaterte tjenester, fra tilbudsfasen til fakturering, og utstedelse av konnossement på vegne av selskaper, kjøp og salg av nødvendige tilknyttede tjenester, utferdigelse av dokumentasjon og formidling av forretningsopplysninger,
- opptreden på vegne av selskapene med organisering av skipsanløp eller mottak av last når det er påkrevd.

7. “Spedisjonstjenester” er virksomhet som består i å organisere og overvåke forsendelser på vegne av avskipere, gjennom innkjøp av transport og tilknyttede tjenester, utferdigelse av dokumenter og formidling av forretningsopplysninger.

8. “Andre tilknyttede støttetjenester til transportvirksomhet” er fraktmeglertjenester, fakturakontroll og informasjon om fraktrater, tjenester knyttet til utferdigelse av transportdokumenter, pakking og emballering, utpakking og avemballering, godsinspeksjon, veiing og stikkprøvetaking, samt tjenester i forbindelse med mottak og godkjenning av last (inkludert lokal henting og utlevering).
